Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.57

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.57

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.57

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.57

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.57

1. 6. 57

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.57

מלאכת
הדקדוק השלם

OPUS GRAMMATICUM CONSUMMATUM

ex uarijs Elianis libris concinnatum, complectens scilicet

Elementarium absolutum
Numerandi rationem
Pronominum declinationes
Verborum integras coniugationes
Artificium subijciendorum affixorum
Nominum uarias formulas & mutationes
Consignificatiuorum explicationes
Magistrales abbreuiationes
Accentuum tractationem
Metrorum compositionem

Autore SEBASTIANO Munstero.

ספר טובי

ADDITUS EST QUOQUE LIber Tobiæ, quem superioribus annis hebraicum suppeditarunt Iudæi Constantinopolitani.

BASILEAE.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.57

2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.57

3 303

SEB[redacted]
NVS MVNSTERVS HEBRAI-
cæ linguæ studiosis S. D.

QVid & quãtum hactenus, à uiginti annis & suprà, præstiterim in hebraismo, æquissimi lectores, uobis excutiendum relinquo. Scripsi Introductiones & Isagogas pro discẽda sacra lingua, scripsi tabulas, dictionaria Heb. & Chald. adieci quibusdam sacris libris grammaticas annotationes, interpretatus sum uarios libros, docui & iam ferè per decem & octo annos publicè, Heidelbergæ & Basileæ, & nihil non egi quo sacra lingua Christianis fieret notior & cõmendatior: & gratia dei factum est, ut scripta mea quantumlibet carerent elegantiarum flosculis, à nemine nisi paucissimis quibusdam & ingratis hominibus contemnerentur, etiam cum exemplaria in multa millia subinde essent multiplicata. Sic rursum studiosis obtrudo hanc nouissimam editionem, nõ quidem auctam, sed in quibusdam locis castigatam, quam quidam ante aliquot annos à me extorserunt. Quibus tunc uisum fuit morem gerere, ut ea quæ sparsim in uarijs libris traduntur de grammaticis præceptionibus, in unum redigerẽtur librũ, fieretq; ueluti ex mẽbris disiunctis corpus quoddam integrum, ne studiosi sacræ linguæ perpetuo cogerentur aquas haurire ex lacunis aut potius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.57

ciſternis diſſipatis, & ſermonis cognitionē quæ-
rere ex tabellis fractis. Si quidem, ut noſtis, ego
hactenus nutriui & promoui in Chriſtiano orbe
ſtudium iſtud uariis libellis Elianis, quos pro in-
genii mei paruitate latinos feci, cōmunicauiq́ꝫ cā-
dide omnibus ſtudioſis, & fortaſſe in hūc uſqꝫ di
em ſtudium illud lacerū hiaret, niſi ego illum ſub
iiſſem laborem, uertiſſemq́ꝫ memoratos libros, &
ueluti in manus tradidiſſem omnibus, qui amore
flagrabant ad linguā ſanctam. Nam deſideraba-
tur adhuc uerum quoddam fundamentū in omni
bus grāmaticis inſtitutionibus, quæ à noſtris ſcri
ptæ erāt antequàm Elias Iudæus prodiret, ſicut &
Ioannes Campenſis id teſtat̃ in ſua grammatica,
& doctiſſimus Capito nō ſemel mihi olim retulit
priuſquā in Eliam incidi, naturā punctuli dages
nōdum ſatis exploratā, in eoq́ꝫ myſteria quædam
ſita, id q̃d ueriſſime dixit, ut poſtea edocti ſumus.
Quod nō dico in ſugillationem illorū, qui pro ui
rili ſua conati ſunt iuuare hebraicū ſtudium. Nam
quiſqꝫ pręſtitit id q̃d potuit, atqꝫ ob id ſua non eſt
priuādus laude, multo minus ſiqñ dormitauit inſe
ctādus conuiciis, ut quorūdam eſt procacitas, qui
prōptiores ſunt pro beneficiis referre calumnias
quā gratias. Primus omniū, qui noſtro ęuo cole-
re & plātare cœpit hebraicā linguam, fuit doctiſ-
ſimus uir Iohannes Reuchlinus ſiue Capnion, de
linguis & bonis literis apud poſteros bene meri-
tus, quippe q multa poſt ſe eruditiōis ſuæ reliquit
monumēta. Huic ferè coęuus fuit in hoc ſacro ſtu
dio, licet ætate multo iunior, incomparabilis ill e

uir,

uir, dominus Conradus Pellicanus, nam simul eodem tēpore, & in eodē gymnasio Thubingēsi, hi duo magni uiri hebraismo operā impenderūt, usi etiā ad hoc mutuis officijs. His ego פְּלְמִיר tertius accessi, anno scilicet Christi 1509. Translatus em̄ ad D. Pellicanum, indefesso studio sub fidelissimo pręceptore prima imbibi rudimēta, ac mox animū appuli ad Biblicas historias. Deinde circa annū Christi 1513. Vuolf. Capito factus in oppido Bruchsellensi uerbi dei præco, nactus copiā cuiusdā Iudęi baptizati, Matthęi scilicet Adriani, cœpit & ipse, sub difficili tamen præceptore, fœliciter hebraicari. Quo tēpore & multi alij docti uiri per Germaniā & Italiam amore huius linguæ excitati, breui adeò profecerunt, ut æditis libris laudem non uulgarem apud posteros meruerint, inter q̄s pręcipui sunt Iohannes Oecolāpadius, Casparus Ammonius, cuius tn̄ labor in publicū non prodijt, Vdalrichus Zuinglius, Mathæus Aurogallus, Iohānes Campēsis, Theodorus Bybliāder, Theodorus Fabricius, Petrus Artopœus: & in Italia, Petrus Galatinus, Sātes Pagninus, Augustinus Nebiēsis episcopus, in Hispania uero Stunica: q̄bus multi alij successerūt & eo usq; in huius linguę studio profecerūt, ut publice in academijs hebraismū profiteātur, obscurarintq; sua eruditiōe suorū pręceptorū nomina, quibus ego, sicut nec debeo, hanc fœlicitatē minime inuideo. Nam dominus dispensat munera sua ut uult, quādo & quibus uult. Vni tradit decē talenta, alteri quinq;, alteri duo &c. Fuerūt & in exordio huius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.57

nascentis studij alij quidā baptizati Iudæi, qui pri-
uatim sed sine fructu docuerūt sacrā linguā, carē-
tes latinæ linguæ cognitiōe, inter q̄s & Iohānem
Buchsenstein numerandū censeo, qui leuato mul
to ære à discipulis, nihil docuit. Testes sunt qui il
lū audierunt. Inter hos omnes excitauit dominus
& in Italia Iudæū quendā, qui tamen natus fuerat
in Germania, in Noua scilicet ciuitate sita sup̱ am
ne Eysch, haud ꝓcul à Nurnberga, Eliam nomi-
ne, qui circa annū Christi 1518. inuitis etiā Iudæ-
is, ex probatissimis Hebræis scriptoribus colle-
git nobilissimū librū, cui titulū fecit ספר הבחור
id est, liber electus, in quo uerum totius grāmati-
cæ tradit fundamentū. Hic liber Romæ excusus,
quum anno Christi 1524. mihi à doctissimo uiro
Simone Grynæo uidendus exhiberet̄, bone deus
quā oblectauit me, quantum thesaurum putabam
me adeptum, nescius adhuc q̄d omnes scholæ to-
tius orbis Christiani atq; omnes studiosi obuijs
ulnis hūc pręceptorē, Christo saluatori nostro in
hūc usq; diem reluctātem, suscepturi essent. Post
habitis itaq; omnibus studijs meis, cœpi librū uer
tere, & interim quo uersioni eius incūbo, ubiq; in
uenio quæ antea ignoraui, fio rursus discipulus,
qui paulò antè præceptoris apud Heidelbergen-
ses officio fungi coactus fui. Inuenio & quosdā li
bellos ab autore æditos citari, nec quiesco donec
& illorum mihi copia fiat, inter quos uidebā mihi
& alijs studiosis post librum electū necessarium
eū cuius titulus est, פרקי אליהו quod sonat, Ca
pitula Eliæ. In eo agit̄ de punctis uocalibus, de li-

teris

teris seruilibus atque de literis gutturalibus, item de uarijs speciebus nominũ & de proprietatibus eorum. Assequutus & librum uocum irregulari-um, non sine magno profectu uerti illum. Exor-tus est tandem & liber Taamim, id est, accentuũ, cui quoque liber Masoreth hammasoreth additus est. Prodijt etiam interim è Constantinopoli, inte gra Dauidis Kimhi grammatica. His omnibus li bris usus sum, quum hãc grammaticam adornan dam instituerem. Versilogum hebraicum nactus sum à Casparo Ammonio, uiro integerrimo, the ologo & heb. linguæ peritissimo. Artificium sub iungendorum כנויים id est, affixorum, cõsequu-tus sum lõgo usu & diutino studio hebraismi, ha bens in hoc diligentem cooperatorem Christo-phorũ, Musicæ disciplinæ apud Basilenses fidelẽ preceptorem. Abbreuiaturas hinc & hinc ex scri ptoribus corrasi, tametsi multiplex lectio pluri-mas quoque mihi suppeditauerit. Ministrauit & Sãtes quasdam. Porrò Hebraicũ Tobiam, quem pro exercitamento idiomatis adiecimus, misit è Mẽmingen Osuualdus Schreckẽfuchsius, ut suo quoque dicturus sum loco. Allatum est & paulo pòst ex Cayro Aegypti per quendam ex ciuibus Basiliẽsibus aliud exemplar, quod Paulus Fagi-us typis euulgauit eodem tempore quo ego meo Tobiæ incumbo. Libellus est uere aureus & iuuẽ tuti accõmodissimus, ex quo nedum linguæ phra sim, uerum & pietatem quę ad omnia ualet, ac ui tæ innocentiam discere poterũt. In quo enim alio biblico libro ueteris instrumenti inuenies tam ef

ficaces

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.57

ficaces ad opera pietatis monitiones, quæ habeāt tam uiuidissima adiuncta exēpla ut in hoc libro? Vbi usquam locorum inuenies tam synceras, paternas & omni acceptione dignas instructiones, qualiter te geras erga deum, erga parentes, erga pauperes præsertim domesticos fidei, erga cunctos mortales atque erga defūctos ipsos ut in hoc Tobia? Ediscendus esset liber à pueris haud secus quàm decalogus, & in imo pectoris diligentissime condendus, in quo nō nisi mera pietatis semina imò flores & fructus inueniuntur. Nec putes esse fabulam, quod de capto in Tigride pisce atque exēterato, & inde sublata sterilitate & sanata cæcitate, in eo scribitur. Habes & in Matthæo cap. 17. ferè talem historiam, quādo Christus iussit Simonem ire ad mare, mittere hamum & tollere piscem qui primus prodijsset, & aperto ore eius extrahere staterem atque illum dare pro uectigali. Hæc autem scribo non propter adultos & qui sanum habent iudicium, sed propter rudiores pueros, qui inexercitatum habent in rebus diuinis ingenium facileque nasum suspendunt, ubi inciderint in talia quæ illis ridicula uidentur.

Valete.

GRAMMATICA HEBRAICA ABSOLVTA

autore SEBASTIANO [redacted] *&*

primo de literis & punctis uocalibus.

Literæ apud Hebræos אוֹתִיוֹת othioth uocantur, leguntur'q; à dextra ad ſiniſtram, & ſunt omnes conſonantes, numero ſcilicet uigintiduæ, niſi quòd nos literam Sin geminauimus propter aliam & aliam eius prolationem. Sunt autem hæ figuræ earum atq; nomina.

Zain	*Vau*	*He*	*Daleth*	*Gimel*	*Beth*	*Aleph*
z	u	h	d	g	bv	aeiou
ז	ו	ה	ד	ג	ב	א
Nun	*Mem*	*Lamed*	*Caph*	*Iod*	*Teth*	*Heth*
n	m	l	c ch	i	t	h
נ	מ	ל	כ	י	ט	ח
Schin	*Res*	*Kuph*	*Zade*	*Pe*	*Ain*	*Samech*
ſch	r	k	z	p ph	aeiou	ſ
ש	ר	ק	צ	פ	ע	ס
					Tau	*Sin*
					t th	ſ
					ת	שׂ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.57

His literis adijciũtur uocalia, quę sunt pũcta quædam atq; uirgulæ, quæ pro maiori parte ipsis literis subijciuntur. Vnum literis superponitur, atq; unum uentri uau inseritur. Quorum figurę & nomina hæc sunt:

Pathah ַ a clarum & apertum.
Kamez ָ a obscurum & cum o mixtum.
Sęgol ֶ æ crassum.
Zere ֵ e subtile & gracile.
Holem ֹ o, punctus unus supra literam.
Hirec ִ i, punctus unus sub litera.
Surec וּ u, scribiturq; in solo uau.
Kybutz ֻ u, uox media inter u & i.
Hatephkamez ֳ o breue.
Scheua ְ terminatio syllabę: & aliquando e uel a breuiter raptum.

Constituuntur autem ex literis & adiunctis punctis syllabæ in hunc modum.

u	u	o	o	i	e	æ	a	a
אוּ	אֻ	אֳ	אֹ	אִ	אֵ	אֶ	אָ	אַ
bu	bu	bo	bo	bi	be	bæ	ba	ba
בוּ	בֻ	בֳ	בֹ	בִ	בֵ	בֶ	בָ	בַ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.57

gu	gu	go	go	gi	ge	gæ	ga	ga
גוּ	גֻ	גֳ	גֹ	גִ	גֵ	גֶ	גָ	גַ
du	du	do	do	di	de	dæ	da	da
דוּ	דֻ	דֳ	דֹ	דִ	דֵ	דֶ	דָ	דַ
hu	hu	ho	ho	hi	he	hæ	ha	ha
חוּ	חֻ	חֳ	חֹ	חִ	חֵ	חֶ	חָ	חַ
vu	vu	vo	vo	vi	ve	væ	va	va
ווּ	וֻ	וֳ	וֹ	וִ	וֵ	וֶ	וָ	וַ

Simili modo alijs alphabeti literis adijciūtur pun cta uocalia. Punctus tamen ſcheua nūquam con ſtituit monoſyllabā, ideo non eſt uocale, ſed cū in dictionibus ſcribitur & uenit legendum (nō enim ſemper legitur) raptim legitur, ut דְגַן שָׂדֶה dgan ſade, frumentum campi, ubi in dgan ſcheua rapitur: aliâs enim d legi non poſſet, niſi ſcheua muſſitaret, cum d & g non ſint literæ connexiles. Sic hic שְׂמֹאל ſmol, ſiniſtra, שְׁמֵנָה ſmena, non ſchemena, pinguis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.57

De literis alphabeti & quibusdam earum distinctionibus.

In primis seruandus est ordo literarum, ut in alphabeto est signatus, quia deseruit numerationi. Secundo aduertendum est discrimen chara-

Cognatio literarũ. cterum, ne cognatio quarũdam figurarum alicui imponat, præsertim beth & caph, daleth & res, samech & mem finalis (de finalib. mox dicemus) zain & nun finalis. Tertio notãdum, sex literas in sui prolatione aliquando fortificari, quod Hebræi uocant dagessari, aliquãdo attenuari, quod illi appellant raphari, colligunturq́; in has duas

Literarum intentio. dictiones בְּגַד כְּפַת Bgad Kphath. Intenduntur quãdo in uentrẽ illarum scribitur pũctulus unus, sic בּ גּ דּ כּ פּ תּ & tunc beth facit b simplex, gimel g latinum, daleth d, caph c, uel k, pe p, tau t. Et quando illo puncto carent, remittuntur fiũtq́; laxiores in sui prolatione, & profertur beth ut v cõsonans, gimel ut gh, daleth ut d quod in sibilum degenerat, caph ut χ ch, pe ut φ ph, tau ut θ siue th. Et nota quod in scriptis codicibus hę literæ quando carẽt punctulo dages, semper ha-

Raphe. bent in capite uirgulam quę raphe uocatur, hoc modo בֿ גֿ דֿ כֿ פֿ תֿ Inimpressis uero libris id nõ obseruatur, sed cũ destituũtur dages perinde

est ac

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.57

est ac si haberent raphe. Quarto notandum, quinq; esse literas, quæ in fine dictionis alijs scribuntur figuris quam in medio aut principio & sunt hæ:

כ מ נ פ צ Extra finem.

ך ם ן ף ץ In fine.

Exempla אָדָם non אָדָמ Sic חֹשֶׁךְ non חֹשֶׁכ item אֶרֶצ non אֶרֶץ Sic בָּנָפ non בָּנָת Et בֵּנ non בֵּן Inuenitur autem unus duntaxat locus in Isaia, ubi mem finale scribitur in corpore dictionis, id'q; sic לְםַרְבֵּה quod putant non uacare mysterio. Porro literas finales Hebræi uocant פְּשׁוּטוֹת extensas, non finales uero כְּפוּפוֹת recuruatas, præter מ quod appellant פְּתוּחָה apertum, & ם quod uocant סְתוּמָה Quinto colligunt Hebræi ex suo alphabeto quatuor gutturales literas, nempe אֲחֲהַע quas uocant גְּרוֹנִיּוֹת & hæ in grammatica faciunt studioso nonnihil negotij, ob id potissimum, quod non possunt geminari per insertum dages ut reliquę omnes, ac deinde ubi illę habēt purum scheua hæ fere semper habent scheua mixtum cum patha aut sægol in hunc modum ֲ ֱ uocatur'q; hateph pathah & hateph sægol:

Finales.

Gutturales.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.57

exempla, ubi dico צְרָסָה in ſimili forma ab aleph dico אֲרָמָה non אְרָמָה & ab heth חֲלָלָה repudiata, inſamis, non חְלָלָה & ab he הֲדָרָה decor, atq; ab ain עֲגָלָה quadriga. Exēpla de hateph ſægol: ubi ſcribitur in גְבוּל purum ſcheua, in ſimili forma aleph habet ֱ ut אֱנוֹשׁ homo, אֱלוֹהַ deus. הֶחֱכִים ſapientiam præſtitit, הֶעֱמִיר collo cauit, הֶעֱבִיר traduxit, הֶחֱסָה compeſcuit. Tria

Hatephata. ergo ſunt puncta hatephata, ſcilicet ֳ hatephcamez, ֲ hatephpatha & ֱ hatephſægol. Hatephcamez conſtituit ſyllabam & inuenitur ſub omnibus literis: hatephpathah uero & hatephſægol ſolum inueniuntur ſub literis gutturalibus, indicantq; ſcheua illud compoſitum muſſitandum, niſi aliud ſequeret̃ ſcheua, tūc enim hatephſęgol & hatephpatha muteſcunt, ut יַעַבְרוּ tranſibunt, יֶאֱהָבוּ diligent. Notandum quoque hic, quod hatephpatha aliquando inuenitur ſub alijs quàm gutturalibus literis, pręſertim ſi litera ſcheuanda mox geminetur in aliqua dictione, ut Gen̄. 29, גָּלֲלוּ uoluerunt ſeu uolutarunt.

De literarum prolatione.

Secundum autorem libri יְצִירָה quinq; ſunt inſtrumenta proferendi literas, nempe guttur, palatum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.57

latũ, lingua, dẽtes & labia, inter quæ lingua principatum tenet. Nunc enim uerberat aẽrem ad palatũ, nũc propellit ipſum ad dentes, uel ad gingiuas ſi deſint dẽtes, ut in ſenibus, nũc radix eius mouetur in gutture aut epigloto aut œſophago, &c. Literę gutturales numeranť אהחע & literę palati גיכק & literæ linguales דטלנת & literę dentales זסשרץ atq; literę labiales בומת

Gutturales.
Linguales.
Dentales.
Labiales.

א Hęc litera qualem habet punctum uocalem, talem hodie habet & pronunciationem, nec conſtat noſtro æuo quis olim eius genuinus fuerit pronunciandi modus.

ב Hęc litera cum ſit ex bgad kphad, geminum habet pronunciandi modũ. Quando enim dageſſatur ualet b ut בָּרָא & quando caret dages ualet v conſonantem, ut יָבֹא iafo, אָב af.

ג Cum dages ualet g ut גָּמָל gamal, & ſine dages g aſpiratum, ut לְגוֹי leghoi.

ד Quando habet dages ualet d, ut דָּוִד Dauid, & quando eo deſtituitur nonnihil muſſitat, ut לְדָוִד quæ uox proprie ſcribi nequit.

ה Aſpiratio eſt lenis, qualis ferè apud latinos eſt h ut הָאָדָם In fine dictionis non percipitur, & ob id nihil diſcriminis habet in eo loco ab aleph

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.57

aleph, ut קָרָה & קָרָא kara. Sed heth est aſpiratio fortis.

ו Litera vau aliquãdo conſonans eſt & aliquando uocalis. Eſt conſonans quando proprium habet punctum uocalem ſuſtratum, ut וַיֹּאמֶר uaiomer, וֵאלֹהִים uelohim, aut in fine dictionis caret omni puncto, ut בָּנָיו banaſ, פִּיו piſ. Eſt uocalis quãdo habet ſurec in uentre, ut רַבּוּ rabbu, וּמָקוֹם umakom, aut holem in capite, ut מְקוֹמוֹ mekomo. Interdum tamen cum pũcto holem eſt conſonans, ut מִצְוֹת mizuoth.

Triplex ſ apud Hebræos.

ז Hæc litera ualet ſ gracile & non acutum, ס ſamech uero habet ſibilum acutũ & ש ſchin ſibilum craſſum ac ueluti ſpumoſum. Habent & Germani hoc triplex ſ in ſua lingua. Nam exprimunt zain in dictionibus iſtis, ceſpes vuaſen, naſus nas, herba gras, malus bœs. Et ſamech in his dictionibus, humidus naſz, platea gaſs, uas faſz, acetũ eſſig: Et ſchin in dictionibus, menſa diſch, cinis eſchen, triturare dreſchen, rubus buſch, rana froſch.

ח Aſpiratio eſt fortis, quam Greci reddiderũt per χ, Latini interpretes uerterunt eam plerumq; per e in proprijs nominibus, ut pro חַוָּה

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.57

Haua fecerunt Eua, pro חֲנוֹךְ hanoch Enoch, pro נוֹחַ Noah Noë. Sciendum etiam quando hæc litera in fine ſcribitur cum pathah, tunc prolatio uocalis præcedit aſpirationem, ut רוּחַ ruah, non ruha, שָׂמֵחַ ſameah, &c.

ט Facit t latinum, ut טוֹב tob, mutaturq́; aliquando in tau literam, eo quod ſunt literæ eiuſdem inſtrumenti uocalis, ut תָּעָה & טָעָה errauit.

י Valet i conſonantem literam, ut יַעֲקֹב Iaacob. Et quando non habet proprium punctũ quieſcit, ut פָּנָיו panaſ, דְּבָרֶיךָ deſaræcha, שָׂרֵי ſare. Solet etiã nonnunq̃ in fine dictionis eſſe uocalis, idq́; tum quãdo prçcedit unum ex his quatuor punctis uocalibus, patha, cametz, uau ſurec & uau holem ut, דְּבָרַי deſarai, מָדַי madai, גּוֹי goi עֲשׂוּי aſui.

כ Cum dages ualet c uel k, ut כֶּלֶב kælæf, ſine dages ch, ut זֶכֶר zçchær. In fine ſemper habet aut ſcheua aut camez, ut חוֹשֶׁךְ hoſchech, יָדֶיךָ iadecha. Admittit quoq́; interdum punctulum dages, ut יִשְׁמְרֶךָּ ijſmeræcca.

ל Facit l apud Latinos, & ſola inter alphabeti literas erigit caput in ſublime, ideo uocatur

rex literarum, tenetq; locũ mediũ in alphabeto.

מ Facit m latinũ. Finalis eius figura nullũ recipit punctũ uocale, nisi in dictione יְרוּשָׁלַם habet hirec loco iod.

נ Facit n, in fine dictionum nunquam admittit punctum, præterquam in tertia plur. futuri fœm. ut תִּשְׁמֹרְןָ pro תִּשְׁמֹרְנָה

ס Huius literę prolatio suprà est expressa iuxta literam zain. Valet enim ſ acutum.

ע Tametsi huic literę supra in alphabeto adiecerimus uocalia a e i o u pinde quasi nullũ discrimẽ esset inter ipsam & aleph, differt tamen plurimũ ab ea, sed cuius genuinã pronunciationẽ etiã Iudęi ipsi hodie ignorãt, nisi cum in fine ponitur cũ pathah tunc exprimũt ipsum per a in gutture formatum, ut שָׁמַע schama, quod legunt quasi schamau cum diphtongo.

פ Hæc litera dagessata ualet p & sine dages ph. Finalis eius figura nullum unquã admittit punctum uocale.

צ Huic literę apud latinos respõdet z, qđ alij uocãt ſ stridulũ, ut צַדִּיק zaddic. Finalis eius figura nunq̃ habet substratũ punctũ uocale. Vocatur aũt hęc litera à qbusdã zaddic, ab alijs zade.

ק Valet

ק Valet k latinum seu kappa Grȩcum, nec un quā flectitur ab hac prolatione, quod dico propter c latinum in quod à quibusdam uertitur.

ר Facit r latinū, et quātū attinet ad pūctū dages annumeratur literis gutturalib. de quo infrà.

ש Habet hæc litera duplicem prolationem. Nam cum pūctum habet in capite dextro, quod hebraicè יָמִין uocatur, ualet ſ crassum, ut suprà in litera zain quoq; diximus. Quando autē habet punctum in capite sinistro, quod שְׂמֹאל uocatur, non differt à prolatione samech.

ת Cum puncto dages facit t, & sine dages ualet th, hoc est, ſ blęsum. Iudęi tamen nostrates proferunt ipsum per ſ simplex.

De punctis uocalibus.

Mouet Elias Leuites quæstionem, in prȩfatione libri Masoreth hammasoreth, nū puncta uocalia & acentuum Mosi tradita fuerint in monte Sinai unà cum literis aut non, adducitq; multos Rabinos diuersa sentientes. Quidam enim opinantur legem sic traditā Mosi, ut nec apex aliquis defuerit, alij uero asserūt puncta inuentū esse humanū, & in eam sententiam it quoq; Elias. Et hic rursum diuersæ sunt opiniones, Aliqui enim putant uiros *Synagogā magna.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.57

maioris cōcilij, quos uocāt אַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה puncta addidisse legi. Sunt autē hi uiri magnę synagogæ: Haggęus, Zacharias, Malachias, Daniel, Hananias, Misael, Azarias, Ezra, Nehemia, Mardochęus, Zerubabel, &c. Alijs hæc sententia nō placet, asserunt tamen & ipsi, Mosen quidē primū non omnia scripsisse, sed nudā legem absq; pūctis tradidisse Israëlitis, & ab Israëlitis obseruatum quomodo Moses legit singulas legis dictiones, & quomodo discreuerit unū uocale ab alio, atq; consuetudinariā illam legis lectionē a Iudæis obseruatā, etiam multis annis post destructionem templi secundi, usq; dum congestum fuit ingens illud Thalmudicū opus, quod fuit anno ab initio mundi 3989. anno uero post Christū natū 229. secundum calculum nostrū, Elias tamen asserit id factū anno post destructū secundū templū 436. qui est annus Christi 476. Tunc surrexerunt בַּעֲלֵי הַמָּסוֹרֶת hoc est magistri traditionis, uiri quidā Tiberitæ qui præ cæteris Iudæis exercitatiores erāt in lege & prophetis, וְצַחֵי לָשׁוֹן מִכָּל שְׁאָר הַיְּהוּדִים id est, & elegantiorem tenebant linguam hebraicam, castigaruntq; & repurgarunt totam scripturam ab innumeris mendis, addiderunt

Aeditio Thalmud.

Iudæi Tiberitæ.

runt

runt puncta uocalia, & distinxerunt uersus & sententias per accentus. Antea enim ut Cabalistici quoq; dicunt, tota lex erat quasi pasuc seu sententia una, & omnia cohęrebant sine ulla uersuū distinctione, Iudæi autem illi Tiberitæ, qui scilicet habitabant in Mœsia Paphlagonię, secundum ea quæ illis tradita fuerant à maioribus in sacra scriptura & oretenus acceperant, omnia redegerūt in librū, usi lingua difficillima, ne mysteria passim omnibus proponerent, collatisq; multis biblicis exemplaribus, castigarūt totum biblicū corpus, sustulerunt errores qui uitio scriptorum irrepserant, additione punctorū uocalium ambiguas uoces declarauerūt, atq; per accentuum notulas inuolutiores sententias explicarunt. Nam accentuum figuræ apud Hebręos nedum id præstant ut scias ubi uox sit eleuanda uel deprimenda, uerum & distinguunt sentētias in pausas, membra, & alias subdistinctiones, quare & nomine טַעַם id est, saporis seu gustus apud eos uocātur, quod scilicet rectam sententię intelligentiam sua distinctioue lectori offerāt, sicut puncta uocalia id præstant ne quis in dictione erret, sed ueram eius lectionem habeat, Hinc enim deprehendimus ue- *Accentuum commoditas.*

teres interpretes nonnunquã in unius dictionis lectione ob punctorũ sequestrationẽ uariasse, ut in psalmo 110. ubi scribit̃ עמך נדבות ibi quidam legerũt imcha tecũ, alij amcha populus tuus. Si pũcta exẽplari adiecta fuissent, nemo tam indoctus fuisset qui עִמְּךָ pro עַמְּךָ legisset. Sic Iudicũ 9. nostri legerũt אַלּוֹן uerteruntq́ quercũ, ubi Hebręi legũt אֵלוֹן & interpretãtur planiciem. Item Hoseę 7. in fine ubi Hebręi legũt עַל & interpretantur altissimũ, interpres noster legit עֹל & uertit iugum. Et Isa. 45. ubi Hebræus legit, Rorate cœli desuper & nubes stillent iusticiã, nostri pro צֶדֶק iusticia legerunt צַדִּיק iustũ. Et paulo post in eodẽ uersu ubi Hebręus legit יֶשַׁע salutẽ, nostri legerunt יֹשֵׁעַ saluatorem. Omitto alia infinita huiusmodi loca, ubi sola lectio fefellit interpretem.

Idẽ probat̃ ex innumeris proprijs nominib. Vbi enim hebraicus textus habet Gilgal, Gilead, Gibeon, Miriã, Haua, Malkizedec, &c. Latinus interpres uertit Galgal, Galaad, Gabaon, Maria, Eua, Melchisedech. Caruit ergo exemplar eius punctis, sicut & omnia exemplaria antequã Iudęi Tiberitę has uocales notulas adiecerũt. At tunc suboritur alia quęstio quomodo pueri tunc poterant

Puncta uocalia unde.

rant

rant doceri legẽ? Reſpõdemus, eo modo quo ho die etiã abſq; grãmaticę cognitione ſolo uſu & exercitio diſcũt cõmentaria Rabinorũ & Thalmud ipſum, quę carent punctis. Didicerat quidẽ Moſes à domino in monte Sinai per quas uoces ſingulas legis dictiones proferret, & ueniẽs ad ſynagogam explicauit id ſenioribus atq; presbyteris populi. Vide ſi libet Eliã in tertia pręfatione ſuper libellũ Maſoret hammaſoret, quẽ ſuperiorib. annis hic Baſileę, euulgauimus, & inuenies diſputationem iſtam multis uerbis agitari. Nos redimus ad puncta. Hęc pro maiori parte habent nomina Babylonica & nõ hebraica, ut zere, ſęgol, holẽ, meloppum, mappic, dages, hirec, ſcheua, darga, thebir, &c.

ָ קָמֶץ kamez

Magiſtri Maſoreth impoſuerũt uocalibus pauca nomina. Nam appellauerũt tam camez quàm zere, camez: & nomine pathah uoluerũt exprimere pathah & ſęgol. Reliquis uocalib. nulla dederũt nomina, uocãtes ea ſolũ i o u y. Supuenientes uero primi grãmatici, fecerunt ex camez camez magnũ & paruũ. Paruũ appellauerũt zere. Sic diſtinxerũt pathah in pathah magnũ & paruũ. Par uum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.57

uū uocauerunt ſegol. Impoſuerūt quoqꝫ reliquis uocalibus nomina hirec, holē, ſurec, kybuz, ſcheua, hatephcamez, &c. Quod autem his quatuor pūctis camez, zere, pathah, ſegol data fuerint peculiaria nomina & alijs nō, nulla alia eſt ratio, quā quod aliorū punctorū figuratio fieri nequit ſine protractione uau & iod, ut וּ u, וֹ o, אִי i, camez, ־ aūt ſcribi poteſt citra alicuius literæ protractionē, ſic — ∵ & .. Porrò quare camez ſic uocetur, ſignat Elias in ſuo Thisbite hanc rationem

Nota de pūctorum nomēclatura.

קָרְאוּ לִנְקוּדָּה בְּזוֹ קָמֵץ שֶׁבַּהֲבָרָתוֹ צָרִיךְ ל
לִקְמוֹץ שְׂפָתָיו יַחַד וּבְפַתַּח צָרִיךְ לִפְתּוֹחַ אוֹתָם

Hoc eſt, Vocant punctū camez ſic, quod in prolatione eius neceſſe ſit aliquē coarctare labia ſua ſimul, in pathah autem oportet ea aperire.

— פַּתַּח Pathah

Significat hæc uox apertionem, quod prolatio eius requirat oris diſtenſionem, ſicut camez coarctationem.

∵ סֶגּוֹל Segol

Vox media inter a & e, quæ & pathah paruū uocat, habetq́ꝫ à forma ipſa nomē iſtud. Nam peculiū, cui tres lapides precioſi ſunt incluſi, uocatur סְגוּלָּה quod alij murenulam appellant.

Zere

.. צֵירֵי Zere

Hæc uox ut diximus alio nomine camez paruũ uocatur, putantq́ꝫ ſic apellari à צִיר cardine, quia ſtringit os & erumpit inter dentes ſicut porta gyrat ſuper ſuis cardinibus.

· חוֹלֶם Holem

Aiunt holem interpretari ſanum & perfectum, ſed quomodo id cõueniat huic uocali nõ uideo. Rabi Schlomo uocat ipſum Exodi 15. מְלֹא פוּם id eſt, os plenũ, & Iudęi Germani ſic uocant punctum ſchurec.

· חִירֶק Hirec

Significat uox illa contritionem & frendorẽ dentiũ, unde & quidã alij uocãt eã שֶׁבֶר quod etiam contritionẽ ſignificat. Sed quid cõtritio dẽtium ad prolationẽ i faciat, ipſi uiderint.

ו שׁוּרֶק Schurec.

A ſibilo labiorum quidam aſſerunt uocem u ſortitam hoc nomen. Nam uerbum שָׁרַק ſignificat ſibilare.

⋮ קִבּוּץ kybutz

Vocatur uox iſta ſchurec paruum & קִבּוּץ שׁ שְׂפָתַיִם id eſt, collectio labiorũ. Nam ad prolationem eius neceſſaria eſt collectio & plicatio labiorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.57

biorũ. Sũt qui eam quoq; uocant שָׁלֹשׁ נְקוּדוֹת id eſt, tria puncta, ſcilicet ſcalaria.

ֳ חֲטַף קָמֵץ Hatephcamez

Alij uocant קָמֵץ חֲטוּף id eſt, camez raptum, quod eſt o breue. Secundum Eliam tamen camez hatuph nõ differt à camez, niſi quod nõ eſt uox magna, ut in dictione כָּל quæ propter makaph holem mutat in cametz ut כָּל־ & non כֹּל־

ֲ חֲטַף פַּתַח Hatephpathah

Sonat idem quod pathah raptum, ſicut & חֲטַף סֶגוֹל eſt ſægol breuiter raptũ, nec differunt hæc puncta à ſcheua mobili, niſi quod proprius eorũ locus eſt ſub litera gutturali.

ְ שְׁוָא או שְׁבָא Scheua.

Quidã ſcribunt uocabulũ huius puncti cũ beth alij cum uau. Ratio nominis ignoratur, niſi quod quidam putãt שְׁוָא ſic uocatũ à שָׁוֶה æquatore, quod ęquus miniſter ſit omniũ ferè punctorum. De hoc pũcto dantur certæ regulę à grãmaticis

Scheua quando legendum.

quando ſit obiter legendũ. Prima, Semper ſcheua eſt legendũ quãdo ſcribit̃ ab initio dictiõis, ut מְלָכִים melachim, שְׁמֹר ſchemor è breuiter rapto. Secũda, Scheua legitur quando ipſum mox ſequitur litera gutturalis, aliâs enim gutturalis

non

non audiretur, ut מַלְאָךְ maleach, מַלְעִיג male-
ig. Tertia, Quando scheua uenit post uocē ma-
gnam, retinet uox magna, & tunc necessario ue-
nit scheua mussitandum, ut שׁוֹמְרִים schome
rim, אָמְרוּ ameru, הֶסִיתְךָ hæsithecha.
Voces magnæ sunt ָ ֵ יִ וֹ וּ & hirec post qđ sequitur iod. Voces autem paruæ, ַ ֶ ֳ ֻ
& hirec post quod non uenit litera iod. Quarta,
Scheua legitur qnando scribit sub litera dages-
sata, ut סִפְּרוּ sipperu, עִוְּרִים issérim. Quin-
ta, quando scribitur sub litera mox geminata, ut
הַלְלוּ halelu, נְתַנְנוּ nathannenu. Sexta, quan-
do intra dictionem duo scheua in cōcurrunt pri-
mum quiescit & alterū mouetur, ut מַלְכְּךָ mal-
kecha. In fine uero dictionis utrumque scheua
quiescit, ut וַיֵּשְׁקְ uaiasck, וַיֵּשְׁתְּ uaiest, אָמַרְתְּ
amart. Nec inuenitur scheua in fine dictionis ni-
si sub literis bgad kphath, exceptis dictionibus
קֹשְׁטְ יֵשְׁטְ וַיֵּשְׁקְ Porrò ubi ab initio dictionis
duo scheua concurrūt, primū regulariter mutat
in hirec, ut ubi fuerat dicendum לְמְלָכִים dicitur
לִמְלָכִים limlachim, sic pro בְּשְׁמוֹר dicitur
בִּשְׁמוֹר bischmor. Quādo alterū scheua scribit
sub iod, utrūq; mutat in unū hirec, ut pro וְיְהוּדָה

Voces magnæ.

Scheua quando & ubi mutetur.

 dicitur

dicitur וִיהוּדָה uihuda, & pro וְיַגַּלֶּה dicitur וַיְגַלֶּה uigalle, & qđ frequens eſt וַיְהִי pro וְיִהְי De gutturalibus uero literis, ſub quibus raro purum ſcheua ſcribitur, ſed fere ſemper mixtū cum pathah aut ſægol, præſertim ab initio dictionis, hæc datur regula: Litera gutturalis hatephata cogit mox pręcedentē literā eſſe ſibi cōformem in puncto, niſi maior neceſſitas obſtet: exempla, pro לַעֲבָרִים non dicitur לְעֲבָרִים ſed לַעֲבָרִים Sic pro בֶּאֱנוֹשׁ non dicitur בְּאֱנוֹשׁ ſed בֶּאֱנוֹשׁ Excipitur אֱלֹהִים de quo non dicitur בֶּאֱלֹהִים ſed ſeptem illa puncta mutantur in unum zere, ut לֵאלֹהִים וֵאלֹהִים בֵּאלֹהִים &c. Quod autē dixi maiorē neceſſitatē obſtare, hoc dicitur propter מִ prępoſitionē & articulū הַ Quę cum ante alias literas habeant uocem paruam ſequente dages, literę autem gutturales dages recipere nequeāt, uertenda eſt uox parua in uocem magnam, puta ַ in ָ & hirec in zere, item ֻ & kybutz in holem uel in uau ſchurec. Sic enim & punctulo dages ſatisfit. Exempla de præpoſitione mem: à מֶלֶךְ dico מִמֶּלֶךְ à rege, ſic à דָּבָר cum præpoſitione mem dicit̃ מִדָּבָר à uerbo: ubi mem præpoſitio habet poſt ſe dages. Cum uero eadem

præpoſitio

Regulā gutturaliū.

Mem præpoſitio.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.57

præpositio accedit ad literã gutturalem quæ nõ est dagessabilis, mutãda sunt hirec & dages in zere uocem magnam, ut מֵעֶבֶר à seruo, non מִעֶבֶר ubi puncto dages nihil respondet. Sic מֵאָטָר à spina, non מִאָטָר Item מֵעֲבָדִים à seruis, non מַעֲבָדִים per regulam hatephathorum, cum hic maior necessitas ingruat, neque מִעֲבָדִים cum puncto dages nullum relinquatur uestigium. Cõformiter articulus he exigit pathah sequẽte dages, ut הַמֶּלֶךְ rex ipse, הַדָּבָר uerbum ipsum: sin accesserit ad literam gutturalem quæ nõ est capax punctuli dages, mutatur uox parua in magnam ut הָאָדָם homo ipse, non הַאָדָם Sic הָעֶבֶר famulus ipse, non הַעֶבֶר Habet tamen he illud aliquando sægol ante ain & beth, ut הֶחָכָם ipse sapiens, הֶעָנָן ipsa nubes. In hoc autẽ negocio annumerat᷑ litera res literis gutturalibus, ut הָרֶגֶל pes ipse, מֵרֹאשׁ à capite. Exquisitam lectionem puncti scheua inuenies apud Eliam in libro Cantici, cantico septimo. Et infrà ubi de uirgula מֶתֶג scripturus sum, nonnihil amplius de eo dicam.

Articulus he.

De puncto dages.

Non cõstat ex qua lingua uox illa dages à ueteribus gramaticis sit desumpta. Intelligunt au-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.57

tem per ipsam punctum quendam, qui corpori-
bus literarum inseritur unde fortificātur. Et sunt
omnes literę eius punctuli capaces præterquam
quatuor gutturales & res litera tāetsi res semel
aut bis inueniatur habere dages. Est autē duplex
dages, nempe דָּגֵשׁ קַל dages leue, & דָּגֵשׁ חָזָק
Dages forte. forte. Forte est quod unam literam in geminam
diuidit, habetq; locum in omnibns alphabeti lite
ris, exceptis אֲחָהֳעַר & præcedit ipsum semper
una ex quinq; uocibus paruis, ut צַדִּיק zaddic,
דִּבּוּר dibbur, סֻלָּם sullam, מִמְּךָ mimmecka,
עֻזִּי ozzi. Voces autem magnæ quę syllabam re
tinent, nunquam præcedere possunt. Necesse est
enim ut uox pręcedēs cadat in sequentē dagessa
tam literā, id quod litera per proferentem reten-
ta facere nequit. Propterea enim uocātur uoces
magnę, qđ prolatio earū in sequentē literā non
extendat, ut מְלָכִים nō מַלְּכִים Sic קְרוֹשִׁים nō
קְרוֹשִּׁים Est tamē hic una exceptio, nēpe quan
do accentus iūgitur uoci magnę, ut שָׁמָּה sed nō
שָׁמָה Sic אֵלֶּה non autē אֵלֶה Porrò quando dixi
mus dages forte in omnibus literis habere locū
pręterquā in gutturalib. id uerū ubiq; esse depre-
Mappic in he. hendit, nec te offendere debet litera הּ cū pūcto
uentrali,

uentrali, ille enim nõ eſt dages, ſed mappic, aliaq́ꝫ ratiõe quàm dages inſerit literæ he, nam eſt relatiuũ fœm. pręceditq́ꝫ ipſum uox camez, ut אִישָׁהּ maritus eius, בְּנָהּ filius eius. Scribitur quidem ſed non legitur. Inueniũtur etiã tria aut quatuor uerba, quę ultimã literã he ſignant punctulo huiuſmodi, quod tamẽ non legitur, ſed monet duntaxat lectorẽ, literam eſſe immutabilem, de quo infra latius, ut גָּבַהּ eminint, תָּמַהּ admiratus eſt. Quidã tamẽ ſcribũt punctũ iſtud ſicut & mappic infra literã he, ut אִישָׁהִ גָּבַהִ nec eſt tunc hirec.

Dages leue. Dages leue eſt quod literam aſperã fortificat ſed non geminat, habetq́ꝫ locũ in ſolis his ſex literis בְּגַד כְּפַת idq́ꝫ tum, quando ſcribuntur ab initio dictionis aut poſt ſcheua quieſcens. Ab initio dictionis ſemper dageſſantur, niſi impediãtur per aliquam continuatam dictionem, cuius ultima litera ſit unà ex literis יֵהוֹא Exempla regulæ, דָּוִד Dauid, בְּרֵאשִׁית bereſchith, גָּמָל gamal, כְּסִיל keſil, פָּנַיִם panaijm, תָּבוֹר Thabor. Exempla exceptionis, אֲנִי בוֹרֵא Ego creo, Iſa. 65. Et ibidem, וְנָטְעוּ כְרָמִים Et plantabunt uineas. Itẽ Ier. 6. הִנֵּה דְבַר יְיָ Ecce uerbũ domini. Leuiſſima tamẽ pauſa, quæ per accentuũ figuras ſignatur,

infringit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.57

infringit exceptionem istam. Sic quando duæ literę ex bgad kphath eiusdem prolationis à principio concurrunt, superueniens יַהוּא non imponit primæ raphe, ut כִּי בְּמַקְלִי עָבַרְתִּי Quoniam in baculo meo transiui, בְּהִכָּבְדִי בְּפַרְעֹה Cum glorificatus fuero in Pharaone. Cæterum scheua quiescens si sequatur una ex בְּגַד כְּפַת nō semper cogitur habere dages leue, ut מַלְכֵי הָאָרֶץ reges terræ. Sic כִּדְבָרֶיךָ iuxta uerba tua, ubi beth post scheua quiescens caret punctulo dages. Regula. Sicut post scheua quiescens in literis בְּגַד כְּפַת plerunque sequitur dages leue, ita post scheua mobile nūquam sequitur dages, nec forte nec leue præterquam in dictione שְׁתַּיִם & שְׁתֵּי id est, duæ. Scribit ergo Elias in suo Thisbite, Iudæos toto cœlo errare, qui in suo tphillim scribunt רְבִּי Rabbi, cum omne initiale scheua sit mobile.

Quid dages significet.

Regula alia. Dages forte ferè semper aliquid in uerbis significat, puta defectū literæ aut certam coniugationem, dages autem leue nunquam aliquid aliud signat quàm litterę cui insertum est intensionem. Vnde literæ בְּגַד כְּפַת triplicem admittunt prolationem; Sine omni dages aspirantur &

tur & laxātur in ſui prolatione ut דָּבָר dafar non
dabar, Sic לְפָנֶיךָ lephanecha, non lepanecha.
Cum dages leui intēduntur, ut בָּרָא bara, תֶּלֶם
telem, יִשְׁתֶּה ijſtæh: & cū dages forti geminan-
tur, ut אֶתֵּן ætten, אַפַּיִם appaijm, דִּבֵּר dibber,
צַדִּיק zaddic. Naturale erga earum punctū eſt
dages leue, idq́ꝫ duntaxat ab initio dictionis &
plerumqꝫ poſt ſcheua quieſcēs, in alijs autem lo-
cis raphantur, pręſertim cū præcedit ſcheua mo
bile, aut uox magna aut una ex literis יֶהוּא quæ
uocem magnā includere perhibētur, idq́ꝫ nedum
intra corpus unius dictionis, uerū et intra duas di
ctiones nulla pauſa intercedēte, ubi ultima litera
prioris dictiōis eſt יֶהוּא aut uox magna, & mox
ſequentis dictionis initialis litera eſt una ex בְּגַד
כְּפַת Exempla, עָשִׂיתָ non עָשִׂיתָּ Sic יָבֹא non
יָבֹּא Et כְּבָרִים non כְּבָּרִים Item בְּרוּבִים non
בְּרוּבִּים Et cum ſcheua mobili בְּבוֹרִי non בְּבּוֹרִי
Sic בְּתוֹךְ nō בְּתּוֹךְ Itē ubi duæ dictiones in eodē
cōtextu ſine media pauſa ſeſe cōſequūtur, ut כְּלֵי
בֵית יְיָ uaſa domus domini, עָשָׂה כְסִיל רָע Fe-
cit ſtultus malum, חֲרָדָה גְדוֹלָה pauor magnus,
הָלְכוּ בְתוּלוֹת Abierūt uirgines, אֱלֹהֵי דָנִיאֵל De-
us Danielis, מִשְׁתֵּה בַחוּרִים cōuiuiū adoleſcētū.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.57